

Advies Zorginstituut Nederland in een geschil over de uitvoering van de zorgverzekering

De Stichting Klachten en Geschillen Zorgverzekeringen (SKGZ) heeft op 1 juni 2023 aan Zorginstituut Nederland (het Zorginstituut) advies gevraagd als bedoeld in artikel 114, derde lid, van de Zorgverzekeringswet (Zvw). Verzoeker en verweerder hebben een geschil over de vergoeding van een ClaroRead®.

Bij uw adviesaanvraag heeft u ook een kopie van het dossier gestuurd. Op 3 juli 2023 heeft het Zorginstituut het voorlopig advies aan uw commissie verzonden. Vervolgens heeft uw commissie op 16 augustus 2023 het hoorzittingsverslag d.d. 26 juli 2023 met aanvullende informatie aan het Zorginstituut gestuurd met het verzoek om een definitief advies.

In de tussen partijen overeengekomen zorgverzekering is de aanspraak op hulpmiddelenzorg omschreven. Dit komt overeen met de Zvw.

Vooraf merkt het Zorginstituut nog op dat zijn adviestaak beperkt is tot de vraag of verzoeker aanspraak heeft op een verstrekking of een vergoeding op grond van de basisverzekering. Dit betekent dat het Zorginstituut twee vragen beantwoordt. Namelijk, of de zorg in geschil onderdeel is van het basispakket en vervolgens of verzoeker op deze zorg is aangewezen. Dit laatste is een medische beoordeling. Er is een BIG-geregistreerde medisch adviseur betrokken bij de beoordeling van het geschil. Het Zorginstituut baseert het advies op de beschikbare informatie in het toegezonden dossier.

Het advies van het Zorginstituut kan geen betrekking hebben op een beslissing van verweerder op basis van de aanvullende verzekering of coulance.

Het voorlopig advies d.d. 3 juli 2023 wordt hieronder voor de volledigheid herhaald.

Voorlopig advies

Situatie van verzekerde

Verzoeker is de vader van de minderjarige verzekerde en treedt in dit geschil op als wettelijk vertegenwoordiger.

Verzekerde is geboren in 2006 en bekend met dyslexie. Door haar dyslexie heeft zij veel moeite met lezen, met name op school.

Verzoeker heeft telefonisch contact opgenomen met verweerder om informatie te verkrijgen over vergoeding van een ClaroRead® ten behoeve van verzekerde. Verzoeker voert aan dat een daisy-speler geen geschikt hulpmiddel is voor verzekerde, omdat een daisy-speler geen meelees- en internetfunctie heeft. Ook geeft verzoeker aan dat ClaroRead® een goedkoper hulpmiddel is dan een daisy-speler. Volgens verzoeker zouden vier andere zorgverzekeraars wél een vergoeding toekennen voor een ClaroRead® vanuit de basisverzekering.

Verweerder heeft naar aanleiding van het telefonisch gesprek een klacht aangemaakt om nader onderzoek te doen. Vervolgens geeft verweerder aan dat een ClaroRead® niet onder het basispakket valt. Hierbij geeft verweerder

aan dat hulpmiddelen voor dyslectici beperkt en limitatief zijn omschreven in artikel 2.26, onderdeel g, van de Regeling zorgverzekering (Rzv). Een ClaroRead® kan volgens verweerder niet aangemerkt worden als een daisy-speler of daisy-programmatuur.

Verweerder geeft aan niet bekend te zijn met vergoeding van een ClaroRead® door andere zorgverzekeraars en stelt dat de inhoud en dekking van de basisverzekering bij iedere zorgverzekeraar hetzelfde behoort te zijn. Verweerder maakt geen uitzondering voor de situatie van verzekerde. Wel schrijft verweerder in zijn brief van 16 februari 2023 dat onderzoek mogelijk is of een ClaroRead® eventueel in de toekomst opgenomen kan worden in de overeenkomsten met gecontracteerde zorgverleners.

Verder stelt verweerder dat uit de productinformatie van een ClaroRead® blijkt dat het hulpmiddel hoofdzakelijk gericht is op leerlingen en studenten. Omdat het hulpmiddel overwegend nodig is voor het volgen van onderwijs dient een ClaroRead® aangevraagd te worden bij het UWV. Verzoeker geeft echter aan dat de aanvraag bij het UWV is afgewezen.

Wat betreft de functiegerichte omschrijving van artikel 2.13, lid 1, onder b, van de Rzv voert verweerder aan dat hulpmiddelen enkel onder deze aanspraak vallen, indien sprake is van een 'stoornis in de visuele functie'.

Juridisch kader

Polisvoorwaarden

In de tussen partijen overeengekomen zorgverzekering is de aanspraak op hulpmiddelen omschreven met verwijzing naar het Reglement Hulpmiddelen behorend bij de zorgverzekering. In het Reglement Hulpmiddelen zijn nadere voorwaarden gesteld aan het verkrijgen van hulpmiddelen.

In artikel 14.16.2 van het Reglement zijn nadere voorwaarden gesteld voor het verkrijgen van opname- en voorleesapparatuur voor verzekerden met uitbehandelde dyslexie.

Hulpmiddelen in verband met dyslexie

Hulpmiddelen voor communicatie, informatievoorziening en signalering vallen onder artikel 2.6, lid 1, onderdeel t, van de Rzv.

De aanspraak op opname- en voorleesapparatuur voor dyslectici is nader uitgewerkt in artikel 2.26, onderdeel g, van de Rzv.

Artikel 2.26, onderdeel g, van de Rzv is limitatief omschreven en beperkt tot daisy-spelers en daisy-programmatuur.

Hulpmiddelen gerelateerd aan stoornissen in visuele functie

Uitwendige hulpmiddelen gerelateerd aan stoornissen in de visuele functie vallen onder artikel 2.6, onderdeel f, van de Rzv.

De aanspraak op hulpmiddelen ter compensatie van beperkingen in het lezen, schrijven of gebruik van telecommunicatieapparatuur, is nader uitgewerkt in artikel 2.13, lid 1, sub b, onder 1°, van de Rzv.

Artikel 2.13 van de Rzv is beperkt tot de doelgroep mensen met een visuele beperking.

Redelijkerwijs aangewezen op

Volgens artikel 2.1, derde lid, van het Besluit zorgverzekering (Bzv) heeft een verzekerde slechts recht op een vorm van zorg of een dienst voor zover hij daarop naar inhoud en omvang redelijkerwijs is aangewezen. Een hulpmiddel moet geschikt zijn om de beperkingen/belemmeringen van de verzekerde in aanvaardbare mate te compenseren. Daarbij dienen, indien het gaat om een verstrekking in de vorm van een hulpmiddel, de aard, kwaliteit en constructie van dat middel, alsmede de concrete feiten en omstandigheden waarin de individuele verzekerde op het gebruik ervan is aangewezen, richtinggevend te zijn.¹

Doelmatigheid

Vervolgens is het uitgangspunt dat de doelmatigheid een onderwerp is dat behoort tot de verantwoordelijkheid van de zorgverzekeraar. Hierbij kunnen de kosten in overweging worden genomen. De verstrekking moet niet onnodig duur zijn. Van een onnodig dure voorziening is sprake als in plaats van deze voorziening goedkopere adequate, alternatieve hulpmiddelen voorhanden zijn.

Beoordeling

De informatie in het dossier is medisch en juridisch beoordeeld.

De vraag in geschil is of een ClaroRead® valt binnen de wettelijke omschrijving van artikel 2.26, onderdeel g, van de Rzv en indien dat het geval is, of verzekerde redelijkerwijs is aangewezen op deze zorg.

Productinformatie ClaroRead®

ClaroRead® wordt volgens de website aangeboden door Woordhelder. Dit is een producent en leverancier van dyslexiehulpmiddelen voor onderwijs, bedrijven gerelateerd aan het onderwijs en particuliere gebruikers thuis.²

Volgens de website van ClaroRead® is ClaroRead® een hulpmiddel voor mensen met dyslexie.³ Het betreft software waarmee alle tekst op de computer voorgelezen wordt. Ook kan met ClaroRead® gescand worden, zodat het maken van digitale boeken tot de mogelijkheden behoort. Naast het lezen, leren en bestuderen van teksten helpt ClaroRead® ook bij het maken van teksten. ClaroRead® leest tekst op het scherm direct voor na het maken van een selectie, waarbij woorden en zinnen gemarkeerd kunnen worden en de leessnelheid kan worden aangepast. Verder heeft ClaroRead® spellingcontrole, en kunnen gelijk klinkende woorden (homofonen) van uitleg of plaatje worden voorzien. Andere mogelijkheden zijn een logboek van fout gespelde woorden, een Nederlands woordenboek en woordvoorspeller in het Nederlands en vreemde talen. Ook is de software voorzien van extra programma's waaronder vergroting/leesvenster, het maken van samenvattingen en een mindmap programma. Documenten kunnen naar onder andere Word of PDF worden gescand, waarna de scan volledig bewerkt kan worden. De ClaroRead® kan gekoppeld worden met Dragon Naturally Speaking (spraakherkenning).

Bij de op de website genoemde mogelijkheden wordt aangegeven dat ClaroRead® bruikbaar is bij lichte en ernstige dyslexie, dat het geschikt is voor elk onderwijstype en dat er een speciale versie is voor toetsen en examens. Met de toevoeging van ClaroRead® Boeklezer is het mogelijk om direct digitale

¹ CRvB, 15 augustus 2007, 05/5963 ZFW en CRvB, 19 september 2007, 06/1478 ZFW.

² <https://www.claroread.nu/>, <https://woordhelder.nl/>, geraadpleegd juni 2023.

³ www.claroread.nu/mogelijkheden-van-claroread, geraadpleegd juni 2023.

boeken voor te lezen, welke geleverd worden door Dedicon. Naast Dedicon is er ook Stichting Toegankelijke Informatie. Deze stichting heeft een uitgebreide bibliotheek met digitale schoolboeken.

Beoordeling ClaroRead®

Uit de informatie over de ClaroRead® is op te maken dat het een hulpmiddel is bij dyslexie. Hoewel ClaroRead® een voorleesfunctie heeft, kan het vanwege de specifiek voor dyslexie bedoelde eigenschappen niet beschouwd worden als een hulpmiddel gerelateerd aan stoornissen in de visuele functie zoals omschreven in artikel 2.13 van de Rzv.

Ook is ClaroRead® software strikt genomen geen daisy-programmatuur, zoals omschreven in artikel 2.26, onderdeel g, van de Rzv.

Artikel 2.26, onderdeel g, van de Rzv

Om in aanmerking te komen voor een hulpmiddel vanuit artikel 2.26, onderdeel g, van de Rzv moet sprake zijn van ernstige dyslexie waarbij behandeling niet succesvol is gebleken. Een dyslexieverklaring alleen is niet voldoende om in aanmerking te komen voor het hulpmiddel.

Onder 'behandeling' wordt niet verstaan begeleiding of ondersteuning op school, maar de dyslexie moet zijn behandeld in een gespecialiseerd centrum volgens het Protocol Dyslexie Diagnostiek en Behandeling.⁴ Pas als blijkt dat deze behandeling niet succesvol is gebleken (bevestigd door een verklaring van uitbehandeld-zijn door de behandelend GZ-psycholoog of orthopedagoog), kan aanspraak bestaan op een hulpmiddel op grond van artikel 2.26, onderdeel g, van de Rzv.

Artikel 2.26, onderdeel g, van de Rzv beperkt zich tot opname- en voorleesapparatuur, zijnde daisy-spelers en daisy-programmatuur voor dyslectici. Andere hulpmiddelen voor dyslexie, waaronder een ClaroRead®, vallen *niet* onder de aanspraak. Een ClaroRead® kan dan ook niet in aanmerking komen voor vergoeding ten laste van de basisverzekering bij dyslexie. Dit betekent dat het Zorginstituut niet toekomt aan de vraag of verzekerde redelijkerwijs is aangewezen op gebruik van een ClaroRead®.

Achtergrondinformatie daisy-spelers en daisy-programmatuur

De daisy-speler was in de eerste plaats eigenlijk bedoeld voor blinden. De daisy-cd is in feite de digitale opvolger van het 'gesproken boek' dat in het verleden in de vorm van cassettebandjes door blindenbibliotheken uitgeleend werd. Met de komst van daisy-CD-roms was het 'gesproken boek' beter navigeerbaar en bleek de daisy-speler ook geschikt te zijn voor onderwijs en werk, waardoor ook mensen met dyslexie een doelgroep voor dit hulpmiddel werden.

In de Regeling zorgverzekering viel de daisy-speler aanvankelijk onder de limitatieve omschrijving in artikel 2.26, onderdeel g, sub ii: *daisy-spelers of daisy-programmatuur voor visueel gehandicapten, dyslectici en motorisch gehandicapten*, en de voorleesapparatuur viel onder artikel 2.26, onderdeel g, sub iii: *voorleesapparatuur voor zwartdrukinformatie voor visueel gehandicapten*.

---

⁴ [Protocol Dyslexie Diagnostiek & Behandeling | Nederlands Kwaliteitsinstituut Dyslexie \(nkd.nl\)](#), geraadpleegd juni 2023.

In 2009 werd een deel van de hulpmiddelen voor visueel gehandicapten niet meer limitatief omschreven, en per 1 januari 2012 volgde de functiegerichte omschrijving waar daisy-spelers en daisy-programmatuur voor visueel gehandicapten (en ook voorleesapparatuur) ook onder ging vallen, namelijk in artikel 2.13, eerste lid, onderdeel b, onder 1°: *hulpmiddelen ter compensatie van het lezen, schrijven of gebruik van telecommunicatieapparatuur*.

De daisy-speler voor motorisch gehandicapten kwam, evenals bijvoorbeeld bladosmslagapparatuur, te vallen onder de functiegerichte omschrijving *uitwendige hulpmiddelen gerelateerd aan stoornissen in het bewegingssysteem* in artikel 2.12 van de Rzv. Voor de daisy-speler als hulpmiddel bij dyslexie was er geen functiegerichte omschrijving en deze bleef dan ook staan in artikel 2.26, onder g, van de Rzv.

Hulpmiddelen voor mensen met dyslexie bij onderwijs (leermiddelen) en bij werk, zoals de daisy-speler, behoren in principe tot het domein van de wet WIA (voorheen wet REA). De vergoeding voor leermiddelen voor dyslectici werd door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in 2003 uitdrukkelijk uitgesloten.⁵ Omdat deze aanvragen niet meer door het UWV konden worden gehonoreerd, vond er een verschuiving plaats naar het domein van de Zvw. Naar aanleiding van deze zogeheten 'domeindiscussie' adviseerde het Zorginstituut (destijds CVZ) in het Deelrapport Hulpmiddelenzorg 2009 de minister van VWS om een interdepartementaal traject te starten en samen met de ministeries van OCW en SZW na te gaan hoe de toegankelijkheid van ICT-hulpmiddelen – waaronder de daisy-speler en ook de speciaal voor dyslexie ontwikkelde ReadingPen – voor mensen met dyslexie zou kunnen worden verbeterd. Zowel de inzet van hulpmiddelen in het onderwijs als de inzet in de thuissituatie zou onderdeel van dit traject moeten zijn.⁶ Voor zover het Zorginstituut bekend, is dit gezamenlijke traject met betrekking tot hulpmiddelen bij dyslexie niet opgestart.

Conclusie

Een ClaroRead® maakt voor de indicatie dyslexie geen onderdeel uit van het basispakket. Alleen een daisy-speler en daisy-programmatuur voor dyslectici vallen onder artikel 2.26, onderdeel g, van de Rzv.

Het advies

Het Zorginstituut adviseert op basis van de beschikbare informatie in het dossier het volgende:

Omdat een ClaroRead® niet onder artikel 2.26, onderdeel g, van de Rzv valt, blijft de vraag of verzekerde redelijkerwijs is aangewezen op een ClaroRead® onbesproken.

Definitief advies

Ontvangen stukken

Het Zorginstituut heeft het verslag van de hoorzitting en een brief van verweerder ontvangen.

---

⁵ Besluit van 4 november 2003 tot wijziging van het Reïntegratie-instrumentenbesluit Wet REA, Staatsblad 2003, 463. Zie ook pagina 57 van het Deelrapport Hulpmiddelenzorg 2009.

⁶ Pakketadvies 2009 (Deelrapport Hulpmiddelenzorg), 2009, te raadplegen via www.zorginstituutnederland.nl/publicaties/adviezen/2009/04/03/pakketadvies-2009-deelrapport-hulpmiddelenzorg.

Hoorzittingsverslag

Samenvattend is op de hoorzitting het volgende aan de orde gesteld.

De Geschillencommissie stelt vast dat verzoeker geen officiële aanvraag heeft ingediend bij verweerder. Nadat verweerder heeft aangegeven hier geen bezwaar tegen te hebben, volgt de verdere behandeling van de zaak.

Verweerder voert aan dat een ClaroRead® niet voor vergoeding in aanmerking komt op grond van de basisverzekering. De aanspraak op hulpmiddelen bij dyslexie is heel beperkt. Verweerder geeft aan meerdere keren in breder verband te hebben gesproken met onder andere het Zorginstituut over de vraag of ook andere hulpmiddelen voor dyslexie tot het verzekerde pakket toegelaten kunnen worden.

Verzoeker stelt dat de basisverzekering voor iedereen gelijk zou moeten zijn, maar dit in de praktijk niet blijkt te zijn. Zo komt een ClaroRead® volgens verzoeker wél voor vergoeding in aanmerking bij vier andere zorgverzekeraars.

Verzoeker licht toe dat zijn dochter (verzekerde) veertien dagen gebruik heeft gemaakt van een proefversie van een ClaroRead®. Dit hulpmiddel heeft meer functionaliteiten en is daarnaast goedkoper in vergelijking met een daisy-speler, aldus verzoeker.

Verweerder geeft aan dat zij niet toekomen aan de beoordeling van de doelmatigheid, omdat een ClaroRead® niet tot het verzekerde pakket behoort.

Verder verwijst verzoeker naar zijn e-mail van 1 juni 2023 met webpagina's van zorgverzekeraars en een dyslexieverklaring van verzekerde als bijlagen. Het verzoek aan verweerder om hierop te reageren en daarbij in te gaan op de vraag van de Geschillencommissie of vergoeding op basis van coulance mogelijk is.

Aanvullende informatie

In de brief van 15 augustus 2023 gaat verweerder in op de door verzoeker gemaakte verwijzingen naar webpagina's van zorgverzekeraars en een dyslexieverklaring van verzekerde.

Met betrekking tot de verwijzingen naar webpagina's schrijft verweerder dat de verschillende genoemde zorgverzekeraars op hun webpagina's geen vermelding maken van vergoeding van een ClaroRead®.

Wel merkt verweerder op dat op de website van de leverancier van ClaroRead®⁷ staat dat een ClaroRead® wel zou worden vergoed door zorgverzekeraars waarmee afspraken zijn gemaakt. Hierbij zou het gaan om afspraken met vier met naam genoemde zorgverzekeraars. Verweerder geeft aan dat een van deze zorgverzekeraars dit heeft bevestigd. De afwegingen van deze zorgverzekeraar om wel een vergoeding toe te kennen, is verweerder niet bekend. Verweerder geeft aan hier in overleg te gaan met de betreffende zorgverzekeraar en dit ook met Zorgverzekeraars Nederland te bespreken.

Verweerder blijft bij het standpunt dat een ClaroRead® voor dyslectici geen verzekerde zorg is, omdat de aanspraak beperkt en limitatief is omschreven. Dit wordt ook door het Zorginstituut bevestigd, aldus verweerder.

⁷ Hierbij verwijst verweerder naar de website: [Woordhelder](#)

Dat een zorgverzekeraar hier een uitzondering op maakt door een vergoeding toe te kennen, is volgens verweerder aan de individuele zorgverzekeraar.

Met betrekking tot de overlegde dyslexieverklaring schrijft verweerder het volgende. Verweerder geeft aan dat een enkele dyslexieverklaring niet voldoende is om in aanmerking te komen voor een hulpmiddel op grond van artikel 2.26, onderdeel g, van de Rzv. Verweerder licht toe dat sprake moet zijn van ernstige dyslexie waarbij de behandeling niet succesvol is gebleken. Voor de beoordeling of verzekerde een indicatie heeft voor een hulpmiddel moet een volledige aanvraag ingediend worden, aldus verweerder.

Tot slot geeft verweerder aan dat op dit moment geen uitspraak kan worden gedaan of vergoeding mogelijk is op basis van coulance, omdat de indicatie van verzekerde voor een hulpmiddel nog niet duidelijk is. Verweerder geeft aan in overleg te gaan met de betreffende zorgverzekeraar.

Beoordeling

De informatie in het dossier is medisch en juridisch beoordeeld.

Dit geschil is beperkt tot de vraag of ClaroRead® voor vergoeding in aanmerking komt ten laste van de basisverzekering.

Zoals in het voorlopig advies is vermeld, is de aanspraak op hulpmiddelen bij dyslexie nader uitgewerkt in artikel 2.26, onderdeel g, van de Rzv. Dit artikel is limitatief omschreven en beperkt tot daisy-spelers en daisy-programmatuur (software).

Daisy-spelers en daisy-programmatuur

Daisy staat voor 'Digital Audiobased Information System' (ook genoemd: 'Digital Accessible Information System').⁸ Dit is een internationale standaard voor digitale audioboeken. Daisybestanden zijn boeken (lees- en schoolboeken), tijdschriften en kranten die door mensen worden ingesproken en daarna speciaal bewerkt. Doorgaans ervaren mensen het luisteren naar een menselijke stem als prettiger dan een computerstem. Met een daisy-speler of daisy-software is het mogelijk om in een audiobestand te navigeren en bladeren naar bijvoorbeeld pagina's, hoofdstukken en paragrafen van het boek. In Nederland zijn digitale schoolboeken verkrijgbaar bij Dedicon en digitale leesboeken via Passend Lezen.⁹

Er bestaan verschillende vormen/modellen:

- Een tafelmodel daisy-speler;
- Een compacte daisy-speler;
- Daisy-software, waaronder ook gratis apps/software.

Productinformatie ClaroRead®

Volgens de informatie van de leverancier is ClaroRead® dyslexiesoftware die helpt bij het lezen, maken en bestuderen van teksten. ClaroRead® kan geïnstalleerd worden op een Windows, MAC of Chromebook. Na installatie koppelt een simpel te gebruiken werkbalk aan alle bestaande programma's op de computer en kan alle tekst voorgelezen worden.

---

⁸ Zie o.a. www.dyslexiehulpmiddelen.com/files/536/Informatie+daisyspelers+30-11-17.pdf

⁹ <https://educatief.dedicon.nl/gesproken-boek-daisy> en www.passendlezen.nl

Aanvullend aan deze software is er bij ClaroRead® voor Windows optioneel een Boeklezer, waarmee ook digitale schoolboeken van Dedicon of Stichting Toegankelijke Informatie voorgelezen kunnen worden. Bij ClaroRead® voor MAC is er geen Boeklezer nodig. Boeken van Dedicon kunnen dan geopend worden met ClaroPDF.¹⁰

Volgens de website van Dedicon zijn de door Dedicon geleverde schoolboeken in verschillende leesvormen leverbaar, waaronder DAISY (gesproken boek) en dyslexiebestand. De boeken in DAISY formaat worden alleen in audiobestand geleverd; dyslexiebestanden zijn digitale schoolboeken, waarbij de tekst tegelijk op het beeldscherm getoond en gelezen wordt.¹¹ Stichting Toegankelijke Informatie levert schoolboeken in KES bestand (te lezen met Kurzweil software) en in PDF formaat.¹²

Overwegingen Zorginstituut

Uit de informatie hierboven is op te maken dat de Boeklezer een optionele extra functie is van de ClaroRead® voor *Windows*. ClaroRead® kan in combinatie met de Boeklezer boeken van Dedicon lezen. Uit de productinformatie op de website van de leverancier wordt echter niet duidelijk of dit bestanden in daisy-formaat betreft of de door Dedicon genoemde dyslexiebestanden of een andere leesvorm.¹³

Bij ClaroRead® voor *MAC* kunnen digitale schoolboeken van Dedicon of Stichting Toegankelijke Informatie met ClaroPDF voorgelezen worden. Volgens informatie over ClaroPDF betreft dit een PDF-lezer met diverse mogelijkheden, en is dit geen daisy-programmatuur. ClaroPDF is toegankelijk in de App Store. Uit de informatie in de App Store is onder meer op te maken dat ClaroPDF een handig PDF-lees-en leerinstrument is voor iedereen.¹⁴

Het Zorginstituut merkt op dat ClaroRead® in essentie geen daisy-software is. ClaroRead® kan alleen in combinatie met de Boeklezer *mogelijk* beschouwd worden als dyslexiesoftware met als extra functionaliteit daisy-software. Dit is alleen het geval indien de Boeklezer ook bestanden in DAISY formaat leest. In principe is ClaroRead® dan alleen voor dat specifieke onderdeel (Boeklezer) aan te merken als daisy-software.

Of verzekerde voldoet aan de voor daisy-spelers en daisy-programmatuur geldende indicatievoorwaarden, is op grond van de aanwezige informatie niet te beoordelen. Overigens is er volgens het dossier geen officiële aanvraag ingediend voor vergoeding van een ClaroRead®. Ook is niet duidelijk uit het dossier af te leiden of het verzoeker specifiek gaat om ClaroRead® voor Windows of MAC.

Over het door verzoeker ingebrachte standpunt dat ClaroRead® een goedkoper hulpmiddel is dan een daisy-speler, merkt het Zorginstituut op dat dit punt ziet op de doelmatigheid. De doelmatigheid valt echter niet binnen de adviesbevoegdheid van het Zorginstituut, maar is een onderwerp dat behoort tot de verantwoordelijkheid van verweerder.

¹⁰ <https://woordhelder.nl/shop/claroread/claroread-als-download>

¹¹ <https://educatief.dedicon.nl/gesproken-boek-daisy> en <https://educatief.dedicon.nl/leesvormen>

¹² www.stichtingti.nl/hoe-werkt-het

¹³ <https://woordhelder.nl/shop/claroread/claroread-als-download> en <https://educatief.dedicon.nl/leesvormen>

¹⁴ [ClaroPDF Pro in de App Store \(apple.com\)](https://www.apple.com/claropdf/)

Er bestaan overigens kosteloos beschikbare daisy-software/ apps. Welke daisy-speler of daisy-software doelmatig is, is ook aan verweerder om te beoordelen.

Gelet op het bovenstaande ziet het Zorginstituut de ClaroRead® in essentie niet als een daisy-software, zoals bedoeld in artikel 2.26, onderdeel g, van de Rzv. ClaroRead® voor *Windows* kan alleen in combinatie met de Boeklezer *mogelijk* beschouwd worden als dyslexiesoftware met als extra functionaliteit daisy-software, mits de Boeklezer ook bestanden in DAISY formaat leest. Voor wat betreft ClaroRead® voor *MAC* kunnen digitale schoolboeken van Dedicon of Stichting Toegankelijke Informatie in combinatie met ClaroPDF voorgelezen worden. Het Zorginstituut merkt op dat de ClaroPDF voor een ieder toegankelijk is via de App Store en niet specifiek is aan te merken als daisy-software.

De door de SKGZ gestelde vraag of ClaroRead® kan worden beschouwd als een doorontwikkelde daisy-programmatuur, beantwoordt het Zorginstituut ontkennend.

Conclusie

ClaroRead® is in essentie geen daisy-software. Mogelijk kan ClaroRead® voor Windows in combinatie met de Boeklezer beschouwd worden als daisy-software, mits de Boeklezer ook bestanden in DAISY formaat leest. Bij ClaroRead® voor MAC blijkt niet specifiek dat ClaroPDF is aan te merken als daisy-software. Het is aan verweerder om te beoordelen wat de meest doelmatige oplossing is.

Het advies

Het Zorginstituut adviseert op basis van de beschikbare informatie in het dossier het volgende:

Omdat een ClaroRead® in essentie geen daisy-software is, komt het als afzonderlijk product niet voor vergoeding in aanmerking vanuit het basispakket. Het is aan verweerder om te beoordelen wat de meest doelmatige oplossing is.

Advies Zorginstituut Nederland in een geschil over de uitvoering van de zorgverzekering

De Stichting Klachten en Geschillen Zorgverzekeringen (SKGZ) heeft op 1 juni 2023 aan Zorginstituut Nederland (het Zorginstituut) advies gevraagd als bedoeld in artikel 114, derde lid, van de Zorgverzekeringswet (Zvw). Verzoeker en verweerder hebben een geschil over de vergoeding van een ClaroRead®.

Bij de adviesaanvraag heeft de SKGZ een kopie van het dossier gestuurd. Het Zorginstituut brengt een voorlopig advies uit, dat nog aangepast kan worden als uit het verslag van de hoorzitting en/of aanvullende stukken nieuwe feiten of omstandigheden naar voren komen.

In de tussen partijen overeengekomen zorgverzekering is de aanspraak op hulpmiddelenzorg omschreven. Dit komt overeen met de Zvw.

Vooraf merkt het Zorginstituut nog op dat zijn adviestaak beperkt is tot de vraag of verzoeker aanspraak heeft op een verstrekking of een vergoeding op grond van de basisverzekering. Dit betekent dat het Zorginstituut twee vragen beantwoordt. Namelijk, of de zorg in geschil onderdeel is van het basispakket en vervolgens of verzoeker op deze zorg is aangewezen. Dit laatste is een medische beoordeling. Er is een BIG-geregistreerde medisch adviseur betrokken bij de beoordeling van het geschil. Het Zorginstituut baseert het advies op de beschikbare informatie in het toegezonden dossier.

Het advies van het Zorginstituut kan geen betrekking hebben op een beslissing van verweerder op basis van de aanvullende verzekering of coulance.

Situatie van verzoeker

Verzoeker is de vader van de minderjarige verzekerde en treedt in dit geschil op als wettelijk vertegenwoordiger.

Verzekerde is geboren in 2006 en bekend met dyslexie. Door haar dyslexie heeft zij veel moeite met lezen, met name op school.

Verzoeker heeft telefonisch contact opgenomen met verweerder om informatie te verkrijgen over vergoeding van een ClaroRead® ten behoeve van verzekerde. Verzoeker voert aan dat een daisy-speler geen geschikt hulpmiddel is voor verzekerde, omdat een daisy-speler geen meelees- en internetfunctie heeft. Ook geeft verzoeker aan dat ClaroRead® een goedkoper hulpmiddel is dan een daisy-speler. Volgens verzoeker zouden vier andere zorgverzekeraars wél een vergoeding toekennen voor een ClaroRead® vanuit de basisverzekering.

Verweerder heeft naar aanleiding van het telefonisch gesprek een klacht aangemaakt om nader onderzoek te doen. Vervolgens geeft verweerder aan dat een ClaroRead® niet onder het basispakket valt. Hierbij geeft verweerder aan dat hulpmiddelen voor dyslectici beperkt en limitatief zijn omschreven in artikel 2.26, onderdeel g, van de Regeling zorgverzekering (Rzv). Een ClaroRead® kan volgens verweerder niet aangemerkt worden als een daisy-speler of daisy-programmatuur.

Verweerder geeft aan niet bekend te zijn met vergoeding van een ClaroRead® door andere zorgverzekeraars en stelt dat de inhoud en dekking van de basisverzekering bij iedere zorgverzekeraar hetzelfde behoort te zijn. Verweerder maakt geen uitzondering voor de situatie van verzekerde. Wel schrijft verweerder

in zijn brief van 16 februari 2023 dat onderzoek mogelijk is of een ClaroRead® eventueel in de toekomst opgenomen kan worden in de overeenkomsten met gecontracteerde zorgverleners.

Verder stelt verweerder dat uit de productinformatie van een ClaroRead® blijkt dat het hulpmiddel hoofdzakelijk gericht is op leerlingen en studenten. Omdat het hulpmiddel overwegend nodig is voor het volgen van onderwijs dient een ClaroRead® aangevraagd te worden bij het UWV. Verzoeker geeft echter aan dat de aanvraag bij het UWV is afgewezen.

Wat betreft de functiegerichte omschrijving van artikel 2.13, lid 1, onder b, van de Rzv voert verweerder aan dat hulpmiddelen enkel onder deze aanspraak vallen, indien sprake is van een 'stoornis in de visuele functie'.

Juridisch kader

Polisvoorwaarden

In de tussen partijen overeengekomen zorgverzekering is de aanspraak op hulpmiddelen omschreven met verwijzing naar het Reglement Hulpmiddelen behorend bij de zorgverzekering. In het Reglement Hulpmiddelen zijn nadere voorwaarden gesteld aan het verkrijgen van hulpmiddelen.

In artikel 14.16.2 van het Reglement zijn nadere voorwaarden gesteld voor het verkrijgen van opname- en voorleesapparatuur voor verzekerden met uitbehandelde dyslexie.

Hulpmiddelen in verband met dyslexie

Hulpmiddelen voor communicatie, informatievoorziening en signalering vallen onder artikel 2.6, lid 1, onderdeel t, van de Rzv.

De aanspraak op opname- en voorleesapparatuur voor dyslectici is nader uitgewerkt in artikel 2.26, onderdeel g, van de Rzv.

Artikel 2.26, onderdeel g, van de Rzv is limitatief omschreven en beperkt tot daisy-spelers en daisy-programmatuur.

Hulpmiddelen gerelateerd aan stoornissen in visuele functie

Uitwendige hulpmiddelen gerelateerd aan stoornissen in de visuele functie vallen onder artikel 2.6, onderdeel f, van de Rzv.

De aanspraak op hulpmiddelen ter compensatie van beperkingen in het lezen, schrijven of gebruik van telecommunicatieapparatuur, is nader uitgewerkt in artikel 2.13, lid 1, sub b, onder 1° van de Rzv.

Artikel 2.13 van de Rzv is beperkt tot de doelgroep mensen met een visuele beperking.

Redelijkerwijs aangewezen op

Volgens artikel 2.1, derde lid, van het Besluit zorgverzekering (Bzv) heeft een verzekerde slechts recht op een vorm van zorg of een dienst voor zover hij daarop naar inhoud en omvang redelijkerwijs is aangewezen. Een hulpmiddel moet geschikt zijn om de beperkingen/belemmeringen van de verzekerde in aanvaardbare mate te compenseren. Daarbij dienen, indien het gaat om een

verstrekking in de vorm van een hulpmiddel, de aard, kwaliteit en constructie van dat middel, alsmede de concrete feiten en omstandigheden waarin de individuele verzekerde op het gebruik ervan is aangewezen, richtinggevend te zijn.¹

Doelmatigheid

Vervolgens is het uitgangspunt dat de doelmatigheid een onderwerp is dat behoort tot de verantwoordelijkheid van de zorgverzekeraar. Hierbij kunnen de kosten in overweging worden genomen. De verstrekking moet niet onnodig duur zijn. Van een onnodig dure voorziening is sprake als in plaats van deze voorziening goedkopere adequate, alternatieve hulpmiddelen voorhanden zijn.

Beoordeling

De informatie in het dossier is medisch en juridisch beoordeeld.

De vraag in geschil is of een ClaroRead® tot de functiegerichte omschrijving van artikel 2.26, onderdeel g, van de Rzv valt en indien dat het geval is, of verzekerde redelijkerwijs is aangewezen op deze zorg.

Productinformatie ClaroRead®

ClaroRead® wordt volgens de website aangeboden door Woordhelder. Dit is een producent en leverancier van dyslexiehulpmiddelen voor onderwijs, bedrijven gerelateerd aan het onderwijs en particuliere gebruikers thuis.²

Volgens de website van ClaroRead® is ClaroRead® een hulpmiddel voor mensen met dyslexie.³ Het betreft software waarmee alle tekst op de computer voorgelezen wordt. Ook kan met ClaroRead® gescand worden, zodat het maken van digitale boeken tot de mogelijkheden behoort. Naast het lezen, leren en bestuderen van teksten helpt ClaroRead® ook bij het maken van teksten. ClaroRead® leest tekst op het scherm direct voor na het maken van een selectie, waarbij woorden en zinnen gemarkeerd kunnen worden en de leessnelheid kan worden aangepast. Verder heeft ClaroRead® spellingcontrole, en kunnen gelijk klinkende woorden (homofonen) van uitleg of plaatje worden voorzien. Andere mogelijkheden zijn een logboek van fout gespelde woorden, een Nederlands woordenboek en woordvoorspeller in het Nederlands en vreemde talen. Ook is de software voorzien van extra programma's waaronder vergroting/leesvenster, het maken van samenvattingen en een mindmap programma. Documenten kunnen naar onder andere Word of PDF worden gescand, waarna de scan volledig bewerkt kan worden. De ClaroRead® kan gekoppeld worden met Dragon Naturally Speaking (spraakherkenning).

Bij de op de website genoemde mogelijkheden wordt aangegeven dat ClaroRead® bruikbaar is bij lichte en ernstige dyslexie, dat het geschikt is voor elk onderwijstype en dat er een speciale versie is voor toetsen en examens. Met de toevoeging van ClaroRead® Boeklezer is het mogelijk om direct digitale boeken voor te lezen, welke geleverd worden door Dedicon. Naast Dedicon is er ook Stichting Toegankelijke Informatie. Deze stichting heeft een uitgebreide bibliotheek met digitale schoolboeken.

Beoordeling ClaroRead®

Uit de informatie over de ClaroRead® is op te maken dat het een hulpmiddel is bij dyslexie. Hoewel ClaroRead® een voorleesfunctie heeft, kan het vanwege de specifiek voor dyslexie bedoelde eigenschappen niet beschouwd worden als een

¹ CRvB, 15 augustus 2007, 05/5963 ZFW en CRvB, 19 september 2007, 06/1478 ZFW.

² <https://www.claroread.nu/>, <https://woordhelder.nl/>, geraadpleegd juni 2023.

³ www.claroread.nu/mogelijkheden-van-claroread, geraadpleegd juni 2023.

hulpmiddel gerelateerd aan stoornissen in de visuele functie zoals omschreven in artikel 2.13 van de Rzv.

Ook is ClaroRead® software strikt genomen geen daisy-programmatuur, zoals omschreven in artikel 2.26, onderdeel g, van de Rzv.

Functiegerichte omschrijving van artikel 2.26, onderdeel g, van de Rzv

Om in aanmerking te komen voor een hulpmiddel vanuit artikel 2.26, onderdeel g, van de Rzv moet sprake zijn van ernstige dyslexie waarbij behandeling niet succesvol is gebleken. Een dyslexieverklaring alleen is niet voldoende om in aanmerking te komen voor het hulpmiddel.

Onder 'behandeling' wordt niet verstaan begeleiding of ondersteuning op school, maar de dyslexie moet zijn behandeld in een gespecialiseerd centrum volgens het Protocol Dyslexie Diagnostiek en Behandeling.⁴ Pas als blijkt dat deze behandeling niet succesvol is gebleken (bevestigd door een verklaring van uitbehandeld-zijn door de behandelend GZ-psycholoog of orthopedagoog), kan aanspraak bestaan op een hulpmiddel op grond van artikel 2.26, onderdeel g, van de Rzv.

Artikel 2.26, onderdeel g, van de Rzv beperkt zich tot opname- en voorleesapparatuur, zijnde daisy-spelers en daisy-programmatuur voor dyslectici. Andere hulpmiddelen voor dyslexie, waaronder een ClaroRead®, vallen *niet* onder de aanspraak. Een ClaroRead® kan dan ook niet in aanmerking komen voor vergoeding ten laste van de basisverzekering bij dyslexie. Dit betekent dat het Zorginstituut niet toekomt aan de vraag of verzekerde redelijkerwijs is aangewezen op gebruik van een ClaroRead®.

Achtergrondinformatie daisy-spelers en daisy-programmatuur

De daisy-speler was in de eerste plaats eigenlijk bedoeld voor blinden. De daisy-cd is in feite de digitale opvolger van het 'gesproken boek' dat in het verleden in de vorm van cassettebandjes door blindenbibliotheken uitgeleend werd. Met de komst van daisy-CD-roms was het 'gesproken boek' beter navigeerbaar en bleek de daisy-speler ook geschikt te zijn voor onderwijs en werk, waardoor ook mensen met dyslexie een doelgroep voor dit hulpmiddel werden.

In de Regeling zorgverzekering viel de daisy-speler aanvankelijk onder de limitatieve omschrijving in artikel 2.26, onderdeel g, sub ii: *daisy-spelers of daisy-programmatuur voor visueel gehandicapten, dyslectici en motorisch gehandicapten*, en de voorleesapparatuur viel onder artikel 2.26, onderdeel g, sub iii: *voorleesapparatuur voor zwartdrukinformatie voor visueel gehandicapten*.

In 2009 werd een deel van de hulpmiddelen voor visueel gehandicapten niet meer limitatief omschreven, en per 1 januari 2012 volgde de functiegerichte omschrijving waar daisy-spelers en daisy-programmatuur voor visueel gehandicapten (en ook voorleesapparatuur) ook onder ging vallen, namelijk in artikel 2.13, eerste lid, onderdeel b, onder 1°: *hulpmiddelen ter compensatie van het lezen, schrijven of gebruik van telecommunicatieapparatuur*. De daisy-speler voor motorisch gehandicapten kwam, evenals bijvoorbeeld bladoslagapparatuur, te vallen onder de functiegerichte omschrijving *uitwendige hulpmiddelen gerelateerd aan stoornissen in het bewegingssysteem* in artikel 2.12 van de Rzv. Voor de daisy-speler als hulpmiddel bij dyslexie was er geen functiegerichte omschrijving en deze bleef dan ook staan in artikel 2.26, onder g, van de Rzv.

---

⁴ [Protocol Dyslexie Diagnostiek & Behandeling | Nederlands Kwaliteitsinstituut Dyslexie \(nkd.nl\)](https://www.nkd.nl), geraadpleegd juni 2023.

Hulpmiddelen voor mensen met dyslexie bij onderwijs (leermiddelen) en bij werk, zoals de daisy-speler, behoren in principe tot het domein van de wet WIA (voorheen wet REA). De vergoeding voor leermiddelen voor dyslectici werd door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in 2003 uitdrukkelijk uitgesloten.⁵ Omdat deze aanvragen niet meer door het UWV konden worden gehonoreerd, vond er een verschuiving plaats naar het domein van de Zvw. Naar aanleiding van deze zogeheten 'domeindiscussie' adviseerde het Zorginstituut (destijds CVZ) in het Deelrapport Hulpmiddelenzorg 2009 de minister van VWS om een interdepartementaal traject te starten en samen met de ministeries van OCW en SZW na te gaan hoe de toegankelijkheid van ICT-hulpmiddelen – waaronder de daisy-speler en ook de speciaal voor dyslexie ontwikkelde ReadingPen – voor mensen met dyslexie zou kunnen worden verbeterd. Zowel de inzet van hulpmiddelen in het onderwijs als de inzet in de thuissituatie zou onderdeel van dit traject moeten zijn.⁶ Voor zover het Zorginstituut bekend, is dit gezamenlijke traject met betrekking tot hulpmiddelen bij dyslexie niet opgestart.

Conclusie

Een ClaroRead® maakt voor de indicatie dyslexie geen onderdeel uit van het basispakket. Alleen een daisy-speler en daisy-programmatuur voor dyslectici vallen onder de functiegerichte omschrijving van artikel 2.26, onderdeel g, van de Rzv.

Het advies

Het Zorginstituut adviseert op basis van de beschikbare informatie in het dossier het volgende:

Omdat een ClaroRead® niet onder de functiegerichte omschrijving van artikel 2.26, onderdeel g, van de Rzv valt, blijft de vraag of verzekerde redelijkerwijs is aangewezen op een ClaroRead® onbesproken.

---

⁵ Besluit van 4 november 2003 tot wijziging van het Reïntegratie-instrumentenbesluit Wet REA, Staatsblad 2003, 463. Zie ook pagina 57 van het Deelrapport Hulpmiddelenzorg 2009.

⁶ Pakketadvies 2009 (Deelrapport Hulpmiddelenzorg), 2009, te raadplegen via www.zorginstituutnederland.nl/publicaties/adviezen/2009/04/03/pakketadvies-2009-deelrapport-hulpmiddelenzorg.